TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI

Researches About The Turks All Around The World

ISSN: 0255-0644

2013 / 206

EYLÜL - EKİM

SEPTEMBER - OCTOBER

Prof. Dr. Turan Yazgan'a Armağan Üçlemesi - 1

Yayına Hazırlayanlar:

Dr. İbrahim AKIŞ - Dr. Mustafa AKSOY - M. Töre YILDIRIM

İstanbul - 2013

TÜRKİSTAN AŞIKI: PROF. DR. TURAN YAZGAN

Doç. Dr. Nahide ŞİMŞİR*

İsim, anne babanın çocuğuna verdiği sevgi ve değerin bir göstergesidir. Bir süre sonra insanlar isimleri ile özdeşleşiyor. Prof. Dr. Turan Yazgan Hocamız da, isminin anlamını fazlasıyla yaşamış ve yaşatılmasına vesile olmuştur. Eserlerinden ve Türk Dünyası ile ilgili yayınlarından tanıdığım Turan Hoca ile ilk karşılaşmam, 1994 yılında doktora tezimle ilgili çalışmalar yapmak üzere İstanbul Başbakanlık Arşivi'nde araştırmalara başladığım sırada gerçekleşmiştir. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, Osmanlı Arşivi'nde sabahtan akşama kadar çalışan, özellikle Anadolu'nun muhtelif bölgelerinden gelen milliyetçi araştırmacıların buluşma noktası idi. İşte ben de eşim Sebahattin Şimşir ile birlikte Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nı ziyaret ettiğimiz bir akşamüstü tanıştım Hoca ile. Vakıf oldukça kalabalık ve hareketliydi. Bir taraftan Türkiye'den gelen ziyaretçiler, bir taraftan Turan ellerinden gelen ziyaretçiler ile büyük bir koşuşturmaca yaşanıyordu. Vakfın içinde bulunduğu Ankaravî Mehmet Efendi Medresesi'nin dış kapısı içeride bütün hücrelerin açıldığı üstü açık ağaç, çiçek, Turan ellerine gidecek Türkiye Türkçesi öğretme kitapları ve diğer ihtiyaç malzeme yığınlarıyla dolu bambaşka bir dünyaya, Turan dünyasına açılıyordu.

Burası dışında bulunduğu dünyadan çok farklı bir büyük dünya idi. Turan Hoca ile görüşmeyi beklerken, Vakıftaki diğer Türkistan âşıkları ile tanışma imkânımız oluyordu. Aydil Erol Ağabey, Saadet Hanım, Ayşe Hanım, Tülay Hanım... Vakfın yayın kadrosu pırıl pırıl gençler, yemekten ulaşım hizmetlerinde görevli olanların hepsi, bu yüce ruhu taşıyordu. Onlar, karşılıksız bir aşka tutulmuş meftunlar idi. Ve bu meftunlar sadece Vakfın İstanbul'da çalışanlarından da ibaret değil idi. Bakü'den Celalabat'a, Kazan'dan Almatı'ya bütün Türk ellerinde ya emekli olduktan sonra, ya da Türkiye'deki meslek hayatına ara vererek bu ülkelere giden-

* Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, nahidesimsir@gmail.com.tr

ler de aynı aşka tutulmuş, Turan, Türkistan âşıklarıydı. Vakfın iç avlusundaki her daim çay kaynayan ve sınırsız çay sunan ocak, bu sıcak ve samimi ortamı daha bir kaynaştırıyordu.

İşte İzmir'den İstanbul'a gelmiş bir genç araştırıcı olarak bu yoğun ortamda, sürekli elinde telefon Saadet ve Tülay hanımların Vakfın ihtiyaçları ile ilgili yoğun telefon trafiğini gözlemleyerek, Hoca ile tanışmayı beklemiştim.

Vakfın merdivenlerle çıkılan yüksekçe odası sürekli misafirler ile dolup taşıyordu. Hocanın hayat hikâyesini öğrendikten sonra bu her daim canlı, kalabalık ortam daha bir anlamlı oldu benim için. Bu ilk karşılaşmada, Hoca ile kısa bir süre görüşme imkânımız oldu. Turan Hoca, ismiyle müsemma babacan tavırlarıyla da etkiledi beni. Öyle sıcak bir tanışma oldu ki, daha sonra hep oraya uğrar, yazı gönderir ve Vakfın yurdunda huzur içinde kalıp, çalışma imkânı bulurduk. Bu tarihlerde bizim ne katkımız olur diye soran gözler ile bakardık. Aydil Erol, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi'nin tashih işiyle uğraşıyordu. Bir müddet onu odasında ziyaret eder, genellikle yazı hayatıyla ilgili sohbetler ederdik. Şerafettin Aybars ve Hayri Bey'i de yine Vakıf aracılığıyla tanımıştık. Şerafettin Hoca, Kazan'da Türkçe öğretmek üzere uzun süre görev yapmış, güzel hikâyeler yazan, Türk lehçelerinden hikâye kitapları toplamış güzel bir kütüphaneye sahip olmuş, hem öğretmen, hem de meraklı bir araştırıcı idi. İstanbul'a yolu düşen, Vakfa uğrayan araştırıcılara da daima yardımcı olurdu. Turan Hoca'nın Vakfı'nda başlayan dostluklarda hem kalıcı hem de ilim âlemine katkı sağlayan değerler üretici yönde idi.

Aradan uzun bir zaman geçtikten sonra Vakfın Türkistan'daki okullarında çalışmak bize de nasip oldu. 2005 yılında, önce eşim Kazakistan'ın Almatı şehrinde olan Abay Millî Devlet ve Pedagoji Üniversitesi'ne görevlendirme ile gitti. Ertesi yıl öğretim üyesi ihtiyacı üzerine ben de aynı üniversiteye gittim. Almatı Kazakistan'ın eski başkenti, Türkistan'ın en büyük pazarı, Çin'e çok yakın bir mevkide bulunuyordu. İlk gittiğimde orada inşaat işleri ile uğraşan Ömer Soysal Ağabey ile tanıştık. Ömer Ağabey, Turan Hoca'nın Almatı'daki bölüme elinden geldiğince maddî ve manevî destek olan son derece iyi ve kibar bir insandı. Orada bulunduğumuz sürece ailecek görüştük ve sürekli desteklerini aldık. Bölümde hem Türkiye'den ÖSYM ile yerleştirilen öğrenciler, hem de Kazak öğrenciler bulunuyor, Türkiye müfredatına uygun derslere Türk hocalar, Kazak müfredatına uygun derslere de Kazak hocalar giriyordu. Bölümden mezun olanların bir kısmı Kazakistan'da kalıp, bu alıştıkları ülkede çalışma hayatına atılıyorlardı. Türkiye'ye dönenler YÖK'ten, diplomalarının denkliğini onaylattıktan sonra, çalışma imkânı buluyorlardı. Abay'daki bölüm, bulunduğumuz süre zarfında sadece eğitim-öğretim hizmeti yap-

madı. Turan Hoca'nın da desteğiyle konferans, panel ve sempozyumlar da düzenledi.

Abay Üniversitesi ile Türk Büyükelçiliği o zamanlar karşı karşıya idiler. Özellikle kıymetli Büyükelçimiz H. Taner Seben Bey'in de Turan Hoca'ya ve Türkistan'daki faaliyetlerine saygısı ve desteği büyük idi. Söz konusu olan Türkiye'nin Kazakistan'da bilimsel ve kültürel anlamda temsili olduğu için Abay Millî Devlet ve Pedagoji Üniversitesi, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı ve Çukurova Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ile ortak *"Kazakistan ve Türkiye'nin Ortak Kültürel Değerleri Uluslararası Sempozyumu 21-23 Mayıs 2007"* tarihinde Almatı Kazakistan Otel'de düzenlenen Türkoloji Sempozyumu büyük ilgi görmüştür. Sempozyuma Türkiye, Kazakistan, ABD, Almanya, Azerbaycan, İsrail, Kırgızistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Ukrayna ve İsveç'ten 138 bilim adamı katılmış ve 126 bildiri sunulmuştur. Sempozyuma Turan Hoca eşi ile gelip, açılışı yapmış ve oturumların bir kısmına katılmıştır. Sempozyum bildirileri aynı yıl büyük boy 493 sayfalık bir kitap olarak basılarak, ilim âleminin hizmetine sunulmuştur.

Abay'daki Türk Kafedrası sempozyum dışında *"Abay Türkoloji Yıllığı"* adlı bir dergi çıkarmış ve bölümde görevli hocaların kitaplarını da basmıştır. Basım faaliyetlerinde yazarların kendileri finansal destek sağlamış olmakla birlikte, Abay Üniversitesi Rektörlüğü de destek olmuştur.

Sonuç olarak, Prof. Dr. Turan Yazgan adına kısa bir dönem de olsa görev yapmış olmanın huzuru içinde hala Turan hayalimin gerçekleşmesinin mutluluğu ile yaşamaktayım.

Huzur içinde uyu Turan Hocam.